

29 Φεβρουαρίου, 1996

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υποθέσεις Αρ. 752/94 & 822/94)

5 Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου — Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού — Προαγωγές — Συστάσεις — Κανονιστικό καθεστώς — Παραβάσεις του στην κριθείσα περίπτωση — Ειδικά το ζήτημα των κατά τμήμα συστάσεων — Γενικά η μορφή, το περιεχόμενο και η αξία των συστάσεων.

10 Προσφυγή βάσει του Αρθρου 146 του Συντάγματος — Λόγοι ακυρώσεως — Έλλειψη αιτιολογίας — Απόφαση συλλογικού οργάνου σχετικά με προαγωγές (Κ.Ο.Τ.) με μυστική ψηφοφορία άνευ ετέρου — Η απόφαση αναιτιολόγητη.

15 Διοικητικό Δίκαιο — Κώλυμα — Κώλυμα μέλους συλλογικού οργάνου να συμμετάσχει στη σύνθεσή του — Η περίπτωση κωλύματος του Γενικού Διευθυντή του Κ.Ο.Τ. να συμμετάσχει στην Επιτροπή Προσωπικού κατά τη διενέργεια προαγωγών ενώ ήδη είχε προβεί σε συστάσεις υποψηφίων στην ίδια διαδικασία.

20 Με τις προσφυγές προσεβλήθει η προαγωγή των ενδιαφερομένων μερών στη θέση Τουριστικού Λειτουργού Α'.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

25 1. Ενώ η αναφορά από τους προΐσταμένους σε όλους τους υποψηφίους δεν είναι αφ'εαυτής μεμπτή, γίνεται αποδεχτό πως ο τρόπος

της διατύπωσης των γραπτών συστάσεων αλλά και της προφορικής σύστασης της Γεν. Διευθυντού πράγματι αφήνει να νοηθεί πως απέβλεπαν όχι μόνο στην υπόδειξη του καταλληλότερου για το ορισμένο τμήμα αλλά και στη διατύπωση άποψης ως προς τους γενικά καταλληλότερους για προαγωγή. Τηρήθηκε μόνο κατ' επίφραση ο Κανονισμός. Δεν μπορεί να εξηγηθεί διαφορετικά το ξεχώρισμα υποψηφίων περισσότερων του ενός ως συστηνομένων για προαγωγή ή την παράθεση σχολίων θετικών ή αρνητικών, γενικής όμως σημασίας, μη συναρτημένων προς όσα ειδικά θα μπορούσε να αναφέρονται στο συγκεκριμένο τμήμα ή ακόμα και τον τονισμό ότι οι θέσεις στα τμήματα είναι εναλλάξιμες. Αυτό το τελευταίο σαφώς σημαίνει πως κατά τη διαμόρφωση της σύστασης λήφθηκε υπόψη η δυνατότητα ανταπόκρισης στα καθήκοντα και στις ευθύνες όχι μόνο του συγκεκριμένου τμήματος.

Αυτά βέβαια θα μπορούσε να μην είχαν αποβεί μοιραία. Η Επιτροπή Προσωπικού θα μπορούσε να διαχωρίσει το επιτρεπτό από το ανεπίτρεπτο και να προσεγγίσει τις συστάσεις όπως θα άρμοζε. Αντ' αυτού, όχι μόνο παρέπεμψε και στις γραπτές και τις προφορικές συστάσεις αδιακρίτως αλλά, στην περίπτωση της σύστασης της Γεν. Διευθυντού, έδειξε και ρητά πως την ήθελε να έχει σημασία ευρύτερη και όχι μόνο σε σχέση με Γραφείο του Οργανισμού στο εξωτερικό.

2. Η τελική απόφαση λήφθηκε με ψηφοφορία και μάλιστα μυστική. Ενώ κατεγράφησαν τα στοιχεία που εξετάστηκαν, δεν είναι γνωστό τι από όλα συνέτεινε στη διαμόρφωση της κρίσης του ενός και τι του άλλου μέλους της Επιτροπής. Υπό το φως των δεδομένων, η απόφαση αυτή απολήγει να είναι ανατιολόγητη.

3. Κανένας υποψήφιος δεν αποκτά προβάδισμα επειδή τυχαίνει να υπηρετεί στο τμήμα του συστήνοντος. Το θέμα δεν είναι αν ένας υποψήφιος ή περισσότεροι υποψήφιοι είναι κατάλληλοι για προαγωγή, όπως εξέλαβε ο πιο πάνω προοιστάμενος. Η νομιμοποίηση του προοισταμένου προς υποβολή σύστασης στηρίζεται στη δυνατότητα που έχει να εκτιμήσει τις απαιτήσεις της θέσης η οποία υπάγεται στο τμήμα του. Οφείλει, αν θα πρόκειται να έχει αξία η σύσταση, να ερευνήσει και να διαμορφώσει γνώμη ως προς το ποιος από όλους του υποψηφίους προβάλλει ως ο καταλληλότερος από την άποψη της συγκέντρωσης των ιδιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτεί η κενή θέση.

4. Στην υπόθεση **Πανίκος Οικονομίδης v. Κ.Ο.Τ.** το Δικαστήριο ήταν υπέρ της άποψης πως ήταν ανεπίτρεπτο να ενεργεί η Γενικός Δι-

5 ευθυντής υπό διπλή ιδιότητα. Κατέληξε πως οι δυο ιδιότητες είναι ασυμβίβαστες και πως δεν είναι ορθό ότι ο Νόμος “ορίζει άλλως”. Καμιά διάταξη του Νόμου δεν άπτεται αυτού τους ζητήματος. Πέρα δε από το ότι η συμμετοχή του Γενικού Διευθυντή στην Επιτροπή Προσωπικού είναι δυναμική (βλ. Άρθρο 6 του Νόμου) 10 τίποτε δεν αποκλείει την εξαίρεση μέλους της Επιτροπής Προσωπικού από την εξέταση ορισμένου θέματος, όταν παρουσιάζεται κώλυμα συμμετοχής του ως προς αυτό. Ίσως θα ήταν χρήσιμο να σημειωθεί συναφώς πως σύμφωνα με το Άρθρο 6 του Νόμου τέσσερα μέλη της Επιτροπής Προσωπικού αποτελούν απαρτία.

15 Η σύσταση, ως ξεχωριστό στοιχείο, αξιολογείται μαζί με όλα τα υπόλοιπα κατά την επιλογή του καταλληλότερου. Το όργανο στο οποίο ανήκει η αποφασιστική αρμοδιότητα οφείλει να διατηρεί τη δυνατότητα πρόσδοσης στον κάθε παράγοντα της βαρύτητας που του αρμόζει στο πλαίσιο του συνόλου των δεδομένων. Όταν μέλος του ήδη διαμόρφωσε γνώμη ως προς το ποιος είναι ο καταλληλότερος υποψήφιος, στερείται ή τουλάχιστον κατά τεκμήριο 20 στερείται της αντικειμενικότητας που απαιτείται κατά την τελική κρίση. Η ίδια η σύσταση και η βαρύτητα την οποία μπορεί να έχει τελεί υπό την κρίση του συλλογικού οργάνου και στην παρούσα περίπτωση αποφασίστηκε πως μια από τις συστάσεις θα έπρεπε να παραγνωρισθεί. Η σύσταση της Γεν. Διευθυντού, δηλαδή, τέθηκε και υπό την δική της κρίση και, πέρα από αυτό, η Γεν. Διευθυντής αφού δεν έκρινε ότι θα εδικαιολογείτο να παραγνωρισθεί η 25 σύστασή της, θεώρησε ότι αυτή συνιστούσε ξεχωριστό στοιχείο που πρόσθετε στην αξία.

30 Η δήλωση πως η Επιτροπή έλαβε υπόψη και τις συστάσεις, σημαίνει εν προκειμένω ότι η Γεν. Διευθυντής κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της, έλαβε υπόψη ως ξεχωριστό στοιχείο και τη δική της σύσταση.

Οι προσφυγές επιτυγχάνουν με έξοδα.

35

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Δημητρίου και Άλλοι ν. Κ.Ο.Τ. (1993) 4 Α.Α.Δ. 1035,

40

Φιτικίδου και Άλλες ν. Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (1993) 4 Α.Α.Δ. 2028,

Κυπριανίδης και Άλλος ν. Κ.Ο.Τ. (1993) 4 Α.Α.Δ. 2486,

- Οικονομίδης ν. Κ.Ο.Τ. (1995) 4 Α.Α.Δ. 832,*
- C.T.O. ν. HadjiDemetriou (1987) 3 C.L.R. 780,*
- C.T.O. ν. Pitsillides (1988) 3 C.L.R. 2154,* 5
- Ιωσηφίδου ν. Δήμου Λακατάμιας (1989) 3 Α.Α.Δ. 393,*
- Αντωνίου ν. Α.Η.Κ. (1993) 4 Α.Α.Δ. 764,* 10
- Αποστόλου ν. Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (1990) 3 Α.Α.Δ. 126,* -
- Στυλιανού κ.ά. ν. Χατζηκωνσταντίνου κ.ά. (1994) 3 Α.Α.Δ. 387.* 15

Προσφυγές.

Προσφυγές με τις οποίες προσβάλλεται η απόφαση των Καθ' ων η αίτηση να πράξουν στη θέση Τουριστικού Λειτουργού Α' τα ενδιαφερόμενα μέρη αντί των αιτητών. 20

Α. Σ. Αγγελίδης, για τον Αιτητή στην Υπόθεση αρ. 752/94.

Ι. Νικολάου, για τον Αιτητή στην Υπόθεση αρ. 822/94. 25

Α. Δικηγορόπουλος, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Ευσταθίου, για το Ενδιαφερόμενο μέρος Μ. Μενελάου.

Cur. adv. vult. 30

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Με απόφαση της Επιτροπής Προσωπικού που διορίστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, ημερομηνίας 16 Ιουνίου 1994, οι Α. Δημητριάδου, Μ. Μιτσίδου, Μ. Μενελάου και Δ. Δημητρίου προ- 35
άχθηκαν στη θέση Τουριστικού Λειτουργού Α'. Ο αιτητής στην Προσφυγή 752/94 προσβάλλει την προαγωγή του Μ. Μενελάου. Ο αιτητής στην Προσφυγή 822/94 προσβάλλει όλες τις προαγωγές. Οι προσφυγές συνεκδικάστηκαν. 40

Η θέση ήταν προαγωγής μόνο. Οι δώδεκα λειτουργοί που πληρούσαν τις απαιτήσεις του σχεδίου υπηρεσίας αναφέρθηκαν σε έγγραφο της Γεν. Διευθυντού, ημερομηνίας 23 Μαΐου 1994. Περιλαμβάνονται σ' αυτούς, και δεν υπάρχει παράπονο γι' αυτό, όλα τα

ενδιαφερόμενα πρόσωπα και οι αιτητές. Στις 6 Ιουνίου 1994 το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού, ακολουθώντας συμβουλή του νομικού του συμβούλου, κατένειμε τις τέσσερις κενές θέσεις σε τμήματα του Οργανισμού. Ανά μία στα Τμήματα Τουριστικής Οργάνωσης, Προβολής και Παροχής Τουριστικών υπηρεσιών στην Κεντρική Υπηρεσία και μία σε Γραφείο του Οργανισμού στο Εξωτερικό. Η κατανομή ήταν αναπόφευκτη ενόψει του Κανονισμού 15(3) των περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διάρθρωσις και Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμών του 1970, ΚΔΠ 829/70, ο οποίος απαιτεί συστάσεις από τον Προϊστάμενο του Τμήματος “εν τω οποίω η κενή θέσις”. Η παράλειψη κατανομής και η υποβολή συστάσεων μόνο από τη Γεν. Διευθυντή, κρίθηκε ότι συνιστούσε λόγο ακυρότητας. (Βλ. *Δημήτρης Δημητρίου και Άλλοι ν. ΚΟΤ* (1993) 4 Α.Α.Δ. 1035, *Νίνα Φιτικίδου και Άλλες ν. Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού* (1993) 4 Α.Α.Δ. 2028, *Κώστας Κυπριανίδης και Άλλος ν. ΚΟΤ* (1993) 4 Α.Α.Δ. 2486, *Πανίκος Οικονομίδης ν. ΚΟΤ* (1995) 4 Α.Α.Δ. 832). Η αντικατάσταση του Κανονισμού 15(3) με την ΚΔΠ 184/95 η οποία αναθέτει πλέον το έργο των συστάσεων για όλα τα τμήματα στη Γεν. Διευθυντή, δεν μας αφορά εδώ.

Υπέβαλαν γραπτές συστάσεις οι προϊστάμενοι των τριών τμημάτων και η Γεν. Διευθυντής για τη θέση σε Γραφείο του Οργανισμού στο εξωτερικό. Αυτό το γραφείο δεν υπαγόταν σε ορισμένο τμήμα. Οι υπηρεσίες του Οργανισμού απαρτίζονται από την κεντρική υπηρεσία στην οποία υπάγονται τα τρία τμήματα που έχω αναφέρει και τις περιφερειακές υπηρεσίες (εσωτερικού και εξωτερικού) στις οποίες υπάγονται τα γραφεία εξωτερικού (βλ. Καν. 4 - 7). Οι ερμηνευτικές διατάξεις των Κανονισμών ορίζουν ως προϊστάμενο “τον υπεύθυνο λειτουργό τμήματος και ελλείψει ή απουσία τούτου τον Γενικό Διευθυντή”. Ελλείψει προϊσταμένου για το γραφείο του Οργανισμού στο εξωτερικό, η Γεν. Διευθυντής ήταν η αρμόδια για την υποβολή σύστασης ως προς αυτό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού διόρισε τη Γεν. Διευθυντή, όπως μπορούσε να κάμει ενόψει του Άρθρου 6 του περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού Νόμου του 1969 Ν. 54/69 όπως τροποποιήθηκε, ως μέλος της Επιτροπής Προσωπικού στην οποία μεταβιβάστηκε η αρμοδιότητα για τη διενέργεια των προαγωγών στον Οργανισμό. (Βλ. *C.T.O ν. HjiDemetriou* (1987) 3 C.L.R. 780 και *C.T.O ν. Pitsillides* (1988) 3 C.L.R. 2154). Επομένως, η Γενικός Διευθυντής ενήργησε υπό διπλή ιδιότητα. Του συστήνοντος και του μέλους του συλλογικού οργάνου στο οποίο ανετέθη η αποφασιστική αρμοδιότητα.

Οι τρεις προϊστάμενοι υπέβαλαν πρώτα γραπτές συστάσεις. Με την εξαιρέση του προϊσταμένου του Τμήματος Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών, αναφέρθηκαν σε όλους τους υποψηφίους. Ο προϊστάμενος του Τμήματος Προβολής διατύπωσε σχόλια για τον καθένα αλλά για το ενδιαφερόμενο πρόσωπο Α. Δημητριάδου δήλωσε αδυναμία να εκφράσει απόψεις. Πρόσθεσε μόνο πως από πληροφορίες του “πρόκειται περί πολύ ικανού υπαλλήλου”. Περίπου το ίδιο και για το ενδιαφερόμενο πρόσωπο Μ. Μενελάου και τον αιτητή Γ. Περικλέους. Πληροφορίες του παρουσίαζαν τον πρώτο “αξιόλογο υπάλληλο με αρκετό ενδιαφέρον για την εργασία και με μέλλον στην υπηρεσία” και τον δεύτερο “πολύ ικανό υπάλληλο, ειδικά στα καθήκοντα που εκτελεί”. Στο τέλος σύστησε για προαγωγή όχι ένα αλλά τέσσερις από τους υποψηφίους. Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα Δ. Δημητρίου και Μ. Μιτσίδου για την οποία μάλιστα πρόσθεσε πως είναι ικανή να υπηρετήσει και “σε οποιονδήποτε άλλο τμήμα του Οργανισμού” και τους Κ. Δημητρίου και Α. Παπαγεωργίου. Υπηρετούσαν όλοι στο τμήμα του.

Η προϊστάμενος στο Τμήμα Τουριστικής Οργάνωσης σύστησε δυο λειτουργούς. Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα Μ. Μενελάου και Α. Δημητριάδου που υπηρετούσαν στο τμήμα της. Για τους λειτουργούς στο Τμήμα Εξωτερικού, με την εξαιρέση του Δ. Σπαρασή τον οποίο εκθείασε, δήλωσε περιορισμένες γνώσεις. Το ίδιο και για όλους τους άλλους υποψηφίους που υπηρετούσαν στα άλλα τμήματα της Κεντρικής Υπηρεσίας. Πρόσθεσε εν τούτοις σχόλια για όλους και στο τέλος εισηγήθηκε την προαγωγή τους κατά σειρά προτεραιότητας την οποία καθόρισε. Ο προϊστάμενος στο Τμήμα Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών δήλωσε απερίφραστα πως μπορούσε να εκφράσει άποψη μόνο για τον αιτητή Γ. Περικλέους ο οποίος υπηρετούσε στο Τμήμα του. Αναφέρθηκε μόνο σ’ αυτόν, εξήγησε τις ικανότητές του και την προσφορά του, επισύναψε επαινετικά σχόλια άλλων υπηρεσιών αλλά και δικαστηρίου αναφορικά με τον τρόπο που εκτέλεσε τα καθήκοντά του σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και τον σύστησε ανεπιφύλακτα ως κατάλληλο για προαγωγή.

Οι συστάσεις αυτές διανεμήθηκαν στα μέλη της Επιτροπής Προσωπικού κατά τη διάρκεια της τελευταίας συνεδρίας της. Αποφασίστηκε τότε να κληθούν για να “δώσουν και διά ζώσης” τις συστάσεις τους. Ο προϊστάμενος του Τμήματος Προβολής ξεχώρισε ως καταλληλότερη τη Μ. Μιτσίδου, η προϊστάμενος του Τμήματος Τουριστικής Οργάνωσης τους Μ. Μενελάου και Α. Δημητριάδου και ο προϊστάμενος στο Τμήμα Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών τον αιτητή Γ. Περικλέους ο οποίος, όπως επανέλαβε,

ήταν ο μόνος για τον οποίο μπορούσε να εκφράσει άποψη.

5 Η Γεν. Διευθυντής κλήθηκε από την Επιτροπή “να δώσει τις συστάσεις της για όλους τους πιο πάνω 12 υποψηφίους καθώς και τις συστάσεις της για την πλήρωση της θέσης Τουριστικού Λειτουργού Α’ σε Γραφείο του Οργανισμού στο Εξωτερικό”. Η Γεν. Διευθυντής εξήγησε πως κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της έλαβε υπόψη και την εναλλαξιμότητα της θέσης. Θεώρησε την Α. Δημητριάδου ως “ώριμη για προαγωγή”, τον Δ. Δημητρίου ως τον 10 καταλληλότερο για τη θέση σε Γραφεία του Εξωτερικού, και ξεχώρισε το Μ. Μενελάου ως ένα “από τα εξαιρετικά στελέχη του Οργανισμού που μπορούν να τον βοηθήσουν στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του”. Κατά την εκτίμησή της ο αιτητής Κ. Κυπριανίδης είναι εργατικός, καλός στη δουλειά του αλλά “έχει κάπως επιφυλακτική προσέγγιση στον τομέα των σχέσεών του με τη βιομηχανία και στον τομέα της ανάπτυξης πρωτοβουλιών”. Περιέγραψε τον αιτητή Γ. Περικλέους ως πολύ καλό στη δουλειά του και ως λειτουργό που “δείχνει πολύ ενδιαφέρον και αναπτύσσει πρωτοβουλίες”, αλλά τον χαρακτήρισε ως λίγο απόλυτο στην κρίση 20 του και εξέφρασε αβεβαιότητα σε σχέση με “την ευρύτητα των γνώσεών του που απαιτεί το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης και την προσαρμοστικότητά του σε τυχόν νέα καθήκοντα αν ληφθεί υπόψη η εναλλαξιμότητα του προσωπικού που υπηρετεί στη θέση Τουριστικού Λειτουργού Α’”.

25 Ακολουθεί στο πρακτικό της Επιτροπής Προσωπικού η καταγραφή των στοιχείων που συνεκτιμήθηκαν (οι φάκελοι των υποψηφίων, τα καθήκοντα και οι ευθύνες της θέσης, τα προσόντα που απαιτούνται, οι γραπτές και προφορικές συστάσεις και οι ανάγκες των Τμημάτων και των Γραφείων Εξωτερικού) και η “υπόδειξη των 4 καταλληλοτέρων κατά την κρίση εκάστου μέλους της Επιτροπής, με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια (αξία, προσόντα και αρχαιότητα) στο σύνολό τους”. Η υπόδειξη έγινε με ψηφοφορία και 30 μάλιστα μυστική. Η εισήγηση των καθ’ων η αίτηση πως δεν αναφέρεται στα πρακτικά πως η ψηφοφορία ήταν μυστική παραγνωρίζει το γεγονός πως δεν προκύπτει από το πρακτικό ποιος ψήφισε ποιον.

40 Το κάθε μέλος ψήφισε τέσσερις υποψηφίους. Οι Α. Δημητριάδου και Δ. Δημητρίου πήραν από επτά ψήφους. Ακολούθησε η Μ. Μιτσίδου με έξι και ο αιτητής Γ. Περικλέους με τρεις. Μετά ο Μ. Μενελάου με δύο και άλλοι τρεις με ένα. Οι υπόλοιποι δεν εξασφάλισαν ψήφο. Πάνω στη βάση αυτής της ψηφοφορίας επελέγησαν οι τρεις πρώτοι ως οι καταλληλότεροι για προαγωγή. Για τη

τέταρτη θέση έγινε νέα ψηφοφορία, πάλιν μυστική. Πλειοψήφισε ο Μ. Μενελάου με τέσσερις ψήφους έναντι τριών του αιτητή Γ. Περικλέους. Προστίθεται στο πρακτικό πως “κατά την πιο πάνω πλειοψηφία” πρέπει να παραγνωρισθεί η σύσταση του Προϊσταμένου του Τμήματος Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών επειδή δεν είχε προσωπική γνώση και γνώμη για τους υποψήφιους, με την εξαίρεση του Γ. Περικλέους, “ούτε και διεξήγαγε οποιαδήποτε έρευνα για να αναλύσει τις αναγκαίες πληροφορίες από άλλες κατάλληλες πηγές, (π.χ. τους άμεσα προϊσταμένους των υποψηφίων, και/ή τους φακέλους κάθε ενός από αυτούς) και επειδή “με βάση όλα τα ενωπίον της στοιχεία ο κ. Μενελάου υπερέχει σε αξία και προσόντα έναντι του Περικλέους”. Αφού έγινε η επιλογή με τον πιο πάνω τρόπο, προσδιορίστηκαν τα τμήματα στα οποία θα τοποθετούνταν οι πλειοψηφήσαντες.

Οι λόγοι ακυρότητας που προτάθηκαν καλύπτουν σχεδόν κάθε πτυχή της διαδικασίας που ακολουθήθηκε. Θεωρούν οι αιτητές ότι οι προϊστάμενοι κακώς αναφέρθηκαν σε όλους τους υποψηφίους. Έργο τους ήταν η υπόδειξη του κατά τη γνώμη τους καταλληλότερου. Από αυτή την άποψη, εισηγείται ο αιτητής Γ. Περικλέους, ήταν ορθή μόνο η σύσταση του δικού του προϊσταμένου, η οποία όμως ήταν και η μόνη που παραγνωρίστηκε, χωρίς έγκυρη αιτιολογία. Το χειρότερο, οι συστάσεις όπως διαμορφώθηκαν, μεταβλήθηκαν σε γνώμη ως προς τους επικρατέστερους όχι για το συγκεκριμένο τμήμα αλλά γενικά. Επιπλέον, ανεπίτρεπτα χρησιμοποιήθηκε από τους συστήνοντες η προσωπική τους γνώμη και γνώση και ακόμα πληροφορίες από άγνωστες πηγές που δεν κατεγράφησαν. Εισηγούνται ότι η τελική απόφαση ήταν εντελώς αναιτιολογήτη και πως ήταν ανεπίτρεπτο να ενεργήσει η Γεν. Διευθυντής υπό τη διπλή ιδιότητα του συστήνοντος και του μέλους της Επιτροπής Προσωπικού. Παρέπεμψαν σε μεγάλο αριθμό αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου και σε σχέση με τον τελευταίο τους ισχυρισμό, σε απόσπασμα από τις Σύγχρονες Τάσεις της Αρχής της Νομιμότητας στο Διοικητικό Δίκαιο του Καθηγητή Α. Τάχου σελ. 137, σύμφωνα με το οποίο, κατά τη γενική αρχή του δικαίου “ουδείς κριτής των εαυτού πράξεων”, “βασίμως τεκμαίρεται ότι το διοικητικόν όργανον το εκδύσαν διοικητικὴν τινά πράξιν θα μεροληπτήσῃ υπέρ της εαυτού γνώμης - διατυπωθείσης ἤδη - εάν τυχόν αὐτὴ θεθεῖ ἐκ νέου ὑπὸ τὴν κρίσιν του”.

Οι καθ'ων η αίτηση και ο Μ. Μενελάου, που ήταν ο μόνος απο τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα που συμμετέσχε στη διαδικασία, υπεραμύνθηκαν της νομιμότητας των προαγωγών. Οι συστάσεις ήταν νομότυπες από όλες τις απόψεις και εγκύρως αποτέλεσαν στοι-

χείο κρίσης, η σύσταση του προϊσταμένου του Τμήματος Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών ορθά παραγνωρίστηκε για τους λόγους που δόθηκαν και η τελική απόφαση ήταν αιτιολογημένη. Επίσης, δεν ήταν ανεπίτρεπτο να ενεργήσει η Γεν. Διευθυντής με τη διπλή ιδιότητα που αναφέρθηκε. Παρέπεμψαν σε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με την οποία η αρχή πως “το τελικώς αποφασίζουν όργανο δέον να είναι διάφορο και αμέτοχο του γνωμοδοτούντος”, δεν ισχύει αν ο Νόμος ορίζει άλλως (Σ.Ε. 2745/67 Ολομ. Ε.Δ.Δ.Δ. ΙΒ, 42 Συμπλήρωμα Νομολογίας 1964 - 1968, Τόμος Ι σελ. 131, παράγρ. 347). Ο Νόμος καθιστούσε δυνατή τη συμμετοχή της Γεν. Διευθυντού στην Επιτροπή Προσωπικού, ο Κανονισμός 15(3) ορθά ερμηνευόμενος επέβαλλε την υποβολή σύστασης σε ορισμένες περιπτώσεις από τη Γεν. Διευθυντή και συνεπώς ο Νόμος δεχόταν τη διπλή ιδιότητά της.

Διαπιστώνω λόγους ακυρότητας περισσότερους του ενός. Ενώ η αναφορά από τους προϊσταμένους σε όλους τους υποψηφίους δεν νομίζω ότι είναι αφ'εαυτής μεμπτή, δέχομαι πως ο τρόπος της διατύπωσης των γραπτών συστάσεων αλλά και της προφορικής σύστασης της Γεν. Διευθυντού πράγματι αφήνει να νοηθεί πως απέβλεπαν όχι μόνο στην υπόδειξη του καταλληλοτέρου για το ορισμένο τμήμα αλλά και στη διατύπωση άποψης ως προς τους γενικά καταλληλοτέρους για προαγωγή. Τηρήθηκε μόνο κατ'επίφαση ο Κανονισμός. Δεν μπορώ να εξηγήσω διαφορετικά το ξεχωρισμα υποψηφίων περισσότερων του ενός ως συστηνομένων για προαγωγή ή την παράθεση σχολίων θετικών ή αρνητικών, γενικής όμως σημασίας, μη συναρτημένων προς όσα ειδικά θα μπορούσε να αναφέρονται στο συγκεκριμένο τμήμα ή ακόμα και τον τονισμό ότι οι θέσεις στα τμήματα είναι εναλλάξιμες. Αυτό το τελευταίο σαφώς σημαίνει πως κατά τη διαμόρφωση της σύστασης λήφθηκε υπόψη η δυνατότητα ανταπόκρισης στα καθήκοντα και στις ευθύνες όχι μόνο του συγκεκριμένου τμήματος.

Αυτά βέβαια θα μπορούσε να μὴν είχαν αποβεί μοιραία. Η Επιτροπή Προσωπικού θα μπορούσε να διαχωρίσει το επιτρεπτό από το ανεπίτρεπτο και να προσεγγίσει τις συστάσεις όπως θα άρμοζε. Αντ' αυτού, όχι μόνο παρέπεμψε και στις γραπτές και τις προφορικές συστάσεις αδιακρίτως αλλά, στην περίπτωση της σύστασης της Γεν. Διευθυντού, έδειξε και ρητά πως την ήθελε να έχει σημασία ευρύτερη και όχι μόνο σε σχέση με Γραφείο του Οργανισμού στο εξωτερικό. Δεν νομίζω ότι μπορεί να δοθεί άλλο νόημα στην κλήση της Γεν. Διευθυντού “να δώσει τις συστάσεις της για όλους τους πιο πάνω 12 υποψηφίους καθώς και τις συστάσεις της για την πλήρωση της θέσης Τουριστικού Λειτουργού Α' σε γραφείο

του Οργανισμού στο εξωτερικό". Και στο τέλος η απόφαση λήφθηκε με ψηφοφορία και μάλιστα μυστική. Ενώ κατεγράφησαν τα στοιχεία που εξετάστηκαν, δε γνωρίζουμε καν τι από όλα συνέτεινε στη διαμόρφωση της κρίσης του ενός και τι του άλλου μέλους της Επιτροπής. Υπό το φως των δεδομένων, η απόφαση αυτή απολήγει να είναι ανατιολόγητη. (Βλ. συναφώς *Αποστόλα Ιωσηφίδου v. Δήμου Λακατάμιας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 393, *Μ. Αντωνίου v. ΑΗΚ* (1993) 4 Α.Α.Δ. 764, *Π. Αποστόλου v. Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού* (1990) 3 Α.Α.Δ. 126).

5

10

Ο πρώτος λόγος για τον οποίο η Επιτροπή παραγνώρισε τη σύσταση του προϊστάμενου του Τμήματος Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών, είναι έγκυρος. Ο προϊστάμενος δεν μπορεί να περιορίζει την αναφορά του σε όσους υποψήφιους συμπίπτει να γνωρίζει επειδή υπηρετούσαν στο τμήμα του. Κανένας υποψήφιος δεν αποκτά προβάδισμα επειδή τυχαίνει να υπηρετεί στο τμήμα του συστήνοντος. Το θέμα δεν είναι αν ένας υποψήφιος ή περισσότεροι υποψήφιοι είναι κατάλληλοι για προαγωγή, όπως εξέλαβε ο πιο πάνω προϊστάμενος. Η νομιμοποίηση του προϊστάμενου προς υποβολή σύστασης στηρίζεται στη δυνατότητα που έχει να εκτιμήσει τις απαιτήσεις της θέσης η οποία υπάγεται στο τμήμα του. Οφείλει, αν θα πρόκειται να έχει αξία η σύσταση, να ερευνήσει και να διαμορφώσει γνώμη ως προς το ποιος από όλους του υποψηφίους προβάλλει ως ο καταλληλότερος από την άποψη της συγκέντρωσης των ιδιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτεί η κενή θέση. (Βλ. *Ολυμπία Στυλιανού και Κυπριακή Δημοκρατία v. Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου και Άλλου* (1994) 3 Α.Α.Δ. 387.

15

20

25

Νομίζω όμως πως έπρεπε να ισχύσουν τα ίδια και σε σχέση με τις συστάσεις των άλλων δυο προϊσταμένων. Όχι απλώς επειδή σύστησαν υποψηφίους που υπηρετούσαν στο τμήμα τους. Αυτό θα μπορούσε να ήταν και συμπτωματικό. Ως προς ορισμένους υποψηφίους δήλωσαν και εκείνοι αδυναμία έκφρασης άποψης επειδή δεν υπηρετούσαν στο τμήμα τους ή παραδέχθηκαν περιορισμένη γνώση. Η Επιτροπή Προσωπικού κατέγραψε τι ανέμενε από τους προϊσταμένους σε τέτοια περίπτωση. Ανέμενε έρευνα και ανάλυση των αναγκαίων πληροφοριών από άλλες κατάλληλες πηγές π.χ. τους άμεσα προϊσταμένους τους και/ή τους φακέλους τους. Δεν πραγματοποιήσαν όμως τέτοια έρευνα οι δυο προϊστάμενοι. Ο ένας παρέπεμψε γενικά και αόριστα σε πληροφορίες. Από πού λήφθηκαν αυτές οι πληροφορίες; Σαφώς όχι από τους άμεσα προϊσταμένους τους. Όσα σημειώνονται, για παράδειγμα, ως προς τον αιτητή Γ. Περικλέους, σαφώς υπολείπονται όσων θα αναμενόταν να είχε αναφέρει γι' αυτόν ο άμεσα προϊστάμενος του,

35

40

τη γνώμη του οποίου έχουμε, αν ερωτάτο.

5 Στην υπόθεση *Πανίκος Οικονομίδης v. ΚΟΤ* (ανωτέρω) σημείωσα την απόκλισή μου υπέρ της άποψης πως ήταν ανεπίτρεπτο να ενεργεί η Γενικός Διευθυντής υπό διπλή ιδιότητα. Καταλήγω πως οι δυο ιδιότητες είναι ασυμβίβαστες και πως δεν είναι ορθό ότι ο Νόμος “ορίζει άλλως”. Καμιά διάταξη του Νόμου δεν άπτεται αυτού τους ζητήματος. Πέρα δε από το ότι η συμμετοχή του Γενικού Διευθυντή στην Επιτροπή Προσωπικού είναι δυνητική (βλ. Άρθρο 10 6 του Νόμου) τίποτε δεν αποκλείει την εξαίρεση μέλους της Επιτροπής Προσωπικού από την εξέταση ορισμένου θέματος, όταν παρουσιάζεται κώλυμα συμμετοχής του ως προς αυτό. Ίσως θα ήταν χρήσιμο να σημειωθεί συναφώς πως σύμφωνα με το Άρθρο 6 του Νόμου τέσσερα μέλη της Επιτροπής Προσωπικού αποτελούν 15 απαρτία. (βλ. συναφώς de Smith’s Judicial Review of Administrative Action 4η έκδοση σελ. 276).

20 Η σύσταση, ως ξεχωριστό στοιχείο, αξιολογείται μαζί με όλα τα υπόλοιπα κατά την επιλογή του καταλληλοτέρου. Το όργανο στο οποίο ανήκει η αποφασιστική αρμοδιότητα οφείλει να διατηρεί τη δυνατότητα πρόσδοσης στον κάθε παράγοντα της βαρύτητας που του αρμόζει στο πλαίσιο του συνόλου των δεδομένων. Όταν μέλος του ήδη διαμόρφωσε γνώμη ως προς το ποιος είναι ο 25 καταλληλότερος υποψήφιος, στερείται ή τουλάχιστον κατά τεκμήριο στερείται της αντικειμενικότητας που απαιτείται κατά την τελική κρίση. Η ίδια η σύσταση και η βαρύτητα την οποία μπορεί να έχει τελεί υπό την κρίση του συλλογικού οργάνου και είδαμε πως στην παρούσα περίπτωση αποφασίστηκε πως μια από τις συστάσεις θα έπρεπε να παραγνωρισθεί. Η σύσταση της Γεν. Διευθυντού, 30 δηλαδή, τέθηκε και υπό την δική της κρίση και, πέρα από αυτό, η Γεν. Διευθυντής αφού δεν έκρινε ότι θα εδικαιολογείτο να παραγνωρισθεί η σύστασή της, θεώρησε ότι αυτή συνιστούσε ξεχωριστό στοιχείο που πρόσθετε στην αξία. Η δήλωση πως η Επιτροπή έλαβε υπόψη και τις συστάσεις, σημαίνει εν προκειμένω ότι η Γεν. Διευθυντής κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της, έλαβε υπόψη ως ξεχωριστό στοιχείο και τη δική της σύσταση. 35

40 Για τους πιο πάνω λόγους οι προσφυγές επιτυγχάνουν με έξοδα. Η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται στο σύνολό της. Τα έξοδα να υπολογιστούν για να εγκριθούν από το Δικαστήριο.

Οι προσφυγές επιτυγχάνουν με έξοδα.